

**Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europol s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europol u području istraživanja i inovacija**

(COM(2020) 796 final – 2020/349 (COD))

(2021/C 341/10)

Izvjestitelj: **Philip VON BROCKDORFF**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 24.2.2021.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	26.5.2021.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	9.6.2021.
Plenarno zasjedanje br.:	561
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	233/2/3

## 1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja prijedlog Komisije o jačanju mandata Europol jer se njime poboljšavaju mjere za zaštitu podataka i kapaciteti za istraživanje. Time će se potaknuti borba protiv organiziranog kriminala i terorističkih aktivnosti te ojačati operativna policijska suradnja u državama članicama EU-a radi zaštite naših građana.

1.2. EGSO također pozdravlja predloženu suradnju Europol s trećim zemljama kojom se omogućuje suradnja s privatnim stranama ili subjektima, posebno u pogledu razmjene podataka. EGSO smatra da privatni subjekti trebaju imati kontaktne točke na razini EU-a koje bi mogli izvijestiti o informacijama koje bi mogle biti relevantne za kaznene istrage. Prijedlogom Komisije riješit će se taj nedostatak.

1.3. EGSO također pozdravlja prijedlog Komisije jer mu je cilj pružiti potporu tijelima za sprečavanje kriminala u pronalaženju inovativnih rješenja za borbu protiv međunarodnog kriminala i držanju koraka s promjenjivim okruženjem. Prijedlogom će se također razviti kompetencije Europol i nacionalnih provedbenih agencija te kapaciteti za istraživanje.

1.4. EGSO naglašava da bi jačanje kapaciteta Europol trebalo uključivati davanje prioriteta prekograničnim istragama, posebno u pogledu ozbiljnih napada na zviždače i istraživačke novinare koji imaju ključnu ulogu u otkrivanju korupcije, prijevара, lošeg upravljanja i drugih prijestupa u javnom i privatnom sektoru.

1.5. EGSO također smatra da nema bojazni u pogledu zaštite privatnosti i temeljnih prava pri obradi podataka. Naprotiv, ažuriranim i usklađenim zakonodavstvom omogućilo bi se djelotvornije razmatranje pitanja povezanih sa zaštitom podataka, a istodobno bi se postigla ravnoteža između sigurnosnih zahtjeva pojedinačnih država članica i zahtjeva EU-a.

1.6. Europol zasad nije u mogućnosti tijelima za izvršavanje zakonodavstva u državama članicama izravno i u stvarnom vremenu pružati informacije o kriminalnim aktivnostima koje potječu iz trećih zemalja ili međunarodnih organizacija. Stoga, predloženim izmjenama nastoji se riješiti taj sigurnosni nedostatak i stvoriti nova kategorija upozorenja kojom će se u definiranim okolnostima koristiti isključivo Europol. EGSO stoga pozdravlja stvaranje nove kategorije upozorenja kao potporu Schengenskom informacijskom sustavu.

1.7. Jačanje ovlasti i resursa Europolu podrazumijeva predanost učinkovitosti jer veliki razmjeri omogućuju troškovno učinkovite napore. EGSO smatra da je predloženo povećanje proračuna Europolu pozitivan odgovor kako bi se dodatno zaštitili građani EU-a i pojačala suradnja između Europolu i nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva. Međutim, očekivao bi da će se to povećanje odraziti na broj članova operativnog osoblja Europolu i povećanu organizacijsku djelotvornost.

1.8. Općenito, EGSO smatra da prijedlozi predstavljaju korak u pravom smjeru jer zahvaljujući njima Europol dobiva veće ovlasti za odgovaranje na novonostale situacije. Međutim, rad Europolu i dalje će se u velikoj mjeri oslanjati na aktivnosti i mjere država članica te podatke koje su prikupila nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva. Stoga, a posebno u kontekstu okruženja koje se sve više globalizira, prikladno pitanje bi bilo je li možda vrijeme da se Europolu omogući djelovanje na vlastitu inicijativu.

1.9. U tom kontekstu, EGSO također vjeruje da će možda u budućnosti biti potrebno poduzeti odvažnije korake kako bi se proširio mandat i područje nadležnosti Europolu. Kao što je navedeno u prijedlozima, organizirani kriminal postaje sve sofisticiraniji, a najopasnije kriminalne mreže sve su više transnacionalne. Budući da je organizirani kriminal u stalnom porastu, mandat Europolu trebat će se prilagoditi kako bi dobio još važniju ulogu u europskoj sigurnosti.

1.10. Zbog toga EGSO preporučuje da se u nekom trenutku neovisno preispita uloga i odgovornost Europolu. Tim bi se preispitivanjem istražilo i kako prakse nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i postupci prikupljanja podataka utječu na analize koje pruža Europol, a ujedno bi se u obzir uzela i stajališta civilnog društva i socijalnih partnera te drugih relevantnih dionika.

## 2. Prijedlog Europske komisije

2.1. Kao odgovor na sve veće prijetnje sigurnosti, osobito one koje predstavljaju kriminalne organizacije, Europska komisija objavila je 9. prosinca 2020. Prijedlog uredbe o izmjeni Uredbe (EU) 2016/794 u pogledu suradnje Europolu s privatnim stranama, obrade osobnih podataka koju provodi Europol radi potpore kaznenim istragama i uloge Europolu u istraživanju i inovacijama.

2.2. Prijedlogom se nastoji naći rješenje za sljedeća ključna pitanja:

- i. omogućiti Europolu da djelotvorno surađuje s privatnim stranama;
- ii. omogućiti Europolu da pruži potporu državama članicama u analizi velikih i složenih skupova podataka (velika količina podataka);
- iii. omogućiti Europolu da zatraži od nadležnih tijela države članice da pokrenu, vode ili koordiniraju istragu kaznenog djela koje utječe na zajednički interes obuhvaćen određenom politikom EU-a, bez obzira na prekograničnu dimenziju kaznenog djela.

2.3. Komisija također smatra da je potrebno ojačati suradnju Europolu s Uredom europskog javnog tužitelja (EPPO) i trećim zemljama. Povećat će se i uloga Europolu u istraživanju i inovacijama, njegov okvir za zaštitu podataka i parlamentarni nadzor.

2.4. Kad je riječ o pojačanoj suradnji s privatnim stranama, prijedlogom se utvrđuju pravila prema kojima Europol može razmjenjivati osobne podatke s privatnim stranama (kako bi agencija mogla primati osobne podatke od njih), obavješćivati ih o nedostatku informacija i tražiti od država članica da od drugih privatnih strana zahtijevaju da podijele dodatne informacije.

2.5. Pravilima se uvodi i mogućnost da Europol funkcionira kao tehnički kanal za razmjenu informacija između država članica i privatnih strana. Kako bi se poboljšao odgovor na krizu, drugim pravilima uređivat će se potpora državama članicama u sprečavanju širenja terorističkih sadržaja u velikom opsegu na internetskim platformama (povezanih s aktualnim ili nedavnim događajima u kojima se prikazuje ugrožavanje života ili tjelesnog integriteta ili u kojima se poziva na nanošenje neposredne štete životu ili tjelesnom integritetu).

2.6. Kako bi mogla obrađivati velike i složene skupove podataka, Komisija namjerava uvesti mogućnost provedbe preliminarne analize osobnih podataka isključivo da bi se utvrdilo jesu li ti podaci obuhvaćeni različitim kategorijama ispitivanja i jesu li povezani s kaznenim djelom.

2.7. Kako bi djelotvorno podupirao kaznene istrage koje provode države članice ili EPPO, Europol bi u određenim slučajevima mogao obrađivati podatke koje su nacionalna tijela ili EPPO dobili u kontekstu kaznenih istraga – u skladu s postupovnim zahtjevima i zaštitnim mjerama primjenjivima na temelju nacionalnog kaznenog prava. U tu bi svrhu Europol mogao obrađivati (i na zahtjev pohranjivati) sve podatke sadržane u istražnom spisu predmeta koji je dostavila država članica ili EPPO sve dok agencija pomaže toj konkretnoj kaznenoj istrazi.

2.8. Komisija također predlaže stvaranje nove kategorije upozorenja u Schengenskom informacijskom sustavu. Taj se prijedlog temelji na činjenici da Europol ne može izravno i u stvarnom vremenu tijelima država članica za izvršavanje zakonodavstva dostaviti informacije dobivene od trećih zemalja ili međunarodnih organizacija o osobama koje su osumnjičene ili osuđene za kaznena djela i kaznena djela terorizma.

2.9. Iz proračunske perspektive u prijedlogu se procjenjuje da će za razdoblje višegodišnjeg financijskog okvira 2021.–2027. biti potreban dodatni proračun od otprilike 180 milijuna EUR i približno 160 dodatnih radnih mjesta.

### 3. Opće napomene

3.1. Sigurnost Europe u svim područjima njezina djelovanja, privatnim ili javnim, nailazi na rastuće i sve složenije sigurnosne prijetnje. Digitalna transformacija, napredna tehnologija i lakoća kojom kriminalci mogu djelovati putem interneta ubrzali su kriminalne aktivnosti u Europi i diljem svijeta, uz eksponencijalno povećanje učestalosti kiberkriminaliteta.

3.2. Terorizam je i dalje velika prijetnja slobodi i načinu života EU-a i njegovih građana. Kriza uzrokovana COVID-om 19 povećala je takve prijetnje, a zločinačke organizacije iskorištavaju krizu i prilagođavaju svoj način djelovanja ili osmišljavaju nove kriminalne aktivnosti.

3.3. Zbog tih je novih prijetnji sigurnosti nužno na razini EU-a djelotvorno poduprijeti rad nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva. Te se prijetnje šire preko granica, obuhvaćaju različita kaznena djela, a javljaju se u obliku zločinačkih organizacija koje se bave širokim rasponom kriminalnih aktivnosti.

3.4. Imajući to na umu, za suočavanje s tim transnacionalnim prijetnjama sigurnosti nije dovoljno djelovati samo na nacionalnoj razini, pa se tijela država članica za izvršavanje zakonodavstva sve više koriste potporom i stručnim znanjem koje Europol, agencija EU-a za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva, stavlja na raspolaganje za suzbijanje teških kaznenih djela i terorizma.

3.5. Europol je ključno tijelo koje na razini EU-a podupire države članice u borbi protiv teških kaznenih djela i terorizma. Ta agencija nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva osigurava potporu i stručno znanje za sprečavanje i suzbijanje teških kaznenih djela koja utječu na dvije ili više država članica, terorizma i oblika kriminaliteta koji utječu na zajednički interes obuhvaćen politikom EU-a. Od početka primjene Uredbe o Europolu iz 2016. operativna važnost zadaća agencije znatno se promijenila, a njezina operativna potpora nastavila se povećavati, tako da je Europol sada dio gotovo svih velikih protuterističkih istraga u EU-u.

3.6. U kontekstu rastućih i sve složenijih prekograničnih sigurnosnih prijetnji, nestajanja jasnih granica između fizičkog i digitalnog svijeta te i dalje prisutne velike prijetnje od terorizma u Europi, jačanje kapaciteta, sposobnosti i alata Europola za djelotvornu potporu državama članicama u borbi protiv teških kaznenih djela i terorizma smatra se dobrodošlim i pravovremenim odgovorom.

### 4. Posebne napomene

4.1. EGSO pozdravlja prijedlog Komisije o jačanju mandata Europola jer se njime nastoje poboljšati mjere zaštite podataka i ojačati uloga Europola u pogledu istraživanja.

4.2. EGSO također pozdravlja predloženu operativnu suradnju Europola s trećim zemljama kojom se omogućuje suradnja s privatnim stranama, posebno u pogledu razmjene podataka. EGSO smatra da prijedlog kojim bi se omogućila suradnja s privatnim stranama nije nerazmjern. Naprotiv, prijedlog se smatra neophodnim s obzirom na stalni razvoj međunarodnog kriminala putem interneta i mobilnih uređaja. Kriminalne organizacije sve se više koriste prekograničnim uslugama koje nude privatne strane u svrhu međusobne komunikacije i provedbe nezakonitih aktivnosti. Kako stvari sada

stoje, za privatne subjekte trenutno ne postoje kontaktne točke na razini EU-a koje bi mogli izvijestiti o informacijama koje bi mogle biti relevantne za kaznene istrage. Ovim se prijedlogom nastoji ukloniti taj nedostatak. Naime, ova zakonodavna izmjena omogućila bi Europolu da djeluje kao kontaktna točka i da centralizirano ispita kazneno djelo ili predmet pod istragom države članice ili država članica. Na taj se način omogućuje razvoj nužne suradnje između Europolu i privatnih strana.

4.3. U izmjenama se predlaže da bi Europol trebao imati ključnu ulogu u pružanju pomoći državama članicama u pripremi novih tehnoloških rješenja koja se temelje na umjetnoj inteligenciji, od čega bi koristi imala nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva u cijelom EU-u. Pronalaženje inovativnih rješenja važan je dio borbe protiv međunarodnog kriminala kako bi se osiguralo da tijela za sprečavanje kriminala drže korak s okruženjem koje se mijenja. To se može postići samo koordiniranim istraživanjem. EGSO stoga podržava proaktivnu ulogu Europolu u pružanju centralizirane potpore tijelima za izvršavanje zakonodavstva u državama članicama u pogledu i. osmišljavanja inovacija i ii. razvoja kompetencija i kapaciteta tih tijela, korištenjem tehnologija i inovacija razvijenih unutar samog EU-a, a ne pribjegavanjem sigurnosnim rješenjima koja potječu iz trećih zemalja.

4.4. Kad je riječ o zaštiti podataka pojedinaca, cilj je izmjena djelotvorno osigurati potpuno poštovanje zaštite privatnosti i temeljnih prava pri obradi različitih vrsta podataka. EGSO također smatra da je obrada osobnih podataka već vrlo strogo regulirana i da stoga nema problema na koje treba upozoriti. Naprotiv, ažuriranim i usklađenim zakonodavstvom omogućilo bi se djelotvornije razmatranje pitanja povezanih sa zaštitom podataka, a istodobno bi se postigla ravnoteža sa sigurnosnim zahtjevima pojedinačnih država članica i EU-a u cjelini.

4.5. EGSO također napominje da Europol trenutno ne može tijelima država članica za izvršavanje zakonodavstva izravno i u stvarnom vremenu pružiti informacije dobivene od trećih zemalja ili međunarodnih organizacija o osobama koje su osumnjičene ili osuđene za kaznena djela i kaznena djela terorizma. Stoga se prijedlogom Komisije nastoji riješiti taj sigurnosni nedostatak. EGSO to pozdravlja, jednako kao i stvaranje nove kategorije upozorenja za isključivu uporabu Europolu u konkretnim i dobro definiranim slučajevima i okolnostima.

4.6. Međutim, EGSO smatra da će Komisija možda morati poduzeti još odlučnije korake u budućnosti kako bi proširila mandat i područje nadležnosti Europolu. Kao što je navedeno u prijedlozima, kriminal je u porastu, a najopasnije kriminalne mreže sve su više transnacionalne. Zbog toga je važna suradnja među europskim zemljama i policijskim snagama. Ključno je da se mandat Europolu s vremenom prilagodi kako bi on postao još važniji sudionik u europskoj sigurnosti.

4.7. EGSO naglašava da bi jačanje kapaciteta Europolu trebalo uključivati davanje prioriteta prekograničnim istragama, posebno u pogledu ozbiljnih napada na zviždače i istraživačke novinare koji imaju ključnu ulogu u otkrivanju korupcije, prijevara, lošeg upravljanja i drugih prijestupa u javnom i privatnom sektoru, što je u skladu s Rezolucijom Europskog parlamenta iz srpnja 2020., u kojoj se upućuje na snažniji mandat kako bi se Europolu omogućilo da zatraži pokretanje prekograničnih istraga u slučajevima ozbiljnih napada na zviždače i istraživačke novinare <sup>(1)</sup>.

4.8. EGSO smatra da jačanje ovlasti Europolu podrazumijeva predanost učinkovitosti jer veliki razmjeri omogućuju troškovno učinkovite napore. Daljnje jačanje mandata Europolu i povećanje njegovih resursa nužno je kako bi se europsko društvo osjećalo zaštićenim i doista bilo zaštićeno.

4.9. Pod daljnjim jačanjem mandata Europolu EGSO podrazumijeva daljnje jačanje koordinacije između nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i Europolu, pri čemu Europol postaje središte za analizu i inovacije. U tom pogledu predloženo zakonodavstvo smatra se korakom u pravom smjeru. Koordinacija između Europolu i država članica ključna je za sve navedeno i prijedlozi pružaju čvrst temelj za pojačanu koordinaciju.

---

<sup>(1)</sup> Rezolucija Europskog parlamenta od 10. srpnja 2020. o sveobuhvatnoj politici Unije o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma (2020/2686(RSP)).

4.10. Međutim, kriminalne aktivnosti ne poznaju granice i, u okruženju koje se sve više globalizira, EGSO postavlja pitanje je li vrijeme da se Europolu omogući djelovanje na vlastitu inicijativu. Bi li Europol trebao imati pravo pokretati istrage i proaktivno provoditi aktivnosti izvršavanja zakonodavstva u državama članicama? To trenutačno nije dopušteno, ali razvoj kriminalne aktivnosti može zametnuti raspravu o tome treba li Europol biti taj koji pokreće opsežnije kaznene istrage.

4.11. Kako je navedeno, prijedlozi su korak u pravom smjeru jer se njima povećava uloga Europola kako bi se odgovorilo na nove situacije, no rad Europola i dalje će se uvelike oslanjati na aktivnosti i djelovanja država članica te na podatke koje su prikupila nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva. EGSO stoga smatra da bi se neovisno preispitivanje djelotvornosti Europola u izvršavanju njegovih zadaća i aktivnosti (koje u velikoj mjeri ovise i o djelotvornosti nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva) pokazalo izuzetno važnim. Preispitivanjem, koje bi mogla provesti mala skupina umirovljenih članova/članica osoblja pravosuđa i policije koji su bili na visokim položajima, razmotrilo bi se i kako prakse nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i prikupljanje podataka utječu na analize i procjene Europola te kako to pak utječe na nacionalne aktivnosti izvršavanja zakonodavstva. Takvo preispitivanje također bi trebalo uzeti u obzir stajališta civilnog društva, socijalnih partnera i relevantnih dionika, posebno onih skupina i pojedinaca čiji bi životi mogli biti pogrešno ili neopravdano pogođeni aktivnostima izvršavanja zakonodavstva.

Bruxelles, 9. lipnja 2021.

*Predsjednica*  
*Europskog gospodarskog i socijalnog odbora*  
Christa SCHWENG

---